

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ



**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“Іноземне інвестування”
(для бакалаврів)**

Київ – 2018

Підготовлено кандидатом юридичних наук, професором В.М. Алієвою-Барановською

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту ННІМЕФ Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 2 від 26.09.2018р.).

Схвалено Вченою радою ННІМЕФ Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол №9 від 22 жовтня 2018).

В.М. Алієва-Барановська Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з дисципліни “Іноземне інвестування” для бакалаврів. – К.: МАУП, 2018.- 36 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, матеріал до вивчення дисципліни “Іноземне інвестування”, методичні вказівки до виконання самостійної роботи студентами, а також список рекомендованої літератури.

Міжрегіональна Академія управління
персоналом (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Економічний розвиток сучасної держави неможливий без динамічних інвестиційних процесів, структурного і якісного оновлення економіки й створення ринкової інфраструктури.

Для здійснення інвестицій надзвичайно важливе значення має об'єктивна економічна оцінка результатів впровадження тих чи інших проектних рішень. З особливою актуальністю необхідність впровадження сучасних методів економічної оцінки фінансово-економічних рішень виникає в галузях, що активно розвиваються. Ця обставина потребує від спеціалістів, які працюють у галузі туризму, володіння основними поняттями й навичками визначення потреб в інвестиціях і оцінки ефективності їх вкладення.

Навчальний курс «Іноземне інвестування» є вибірковою навчальною програмою, що відноситься до циклу самостійного вибору Академії. Дисципліна вивчається студентами напряму підготовки 073 Менеджмент, спеціалізації Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності.

Основна мета дисципліни «Іноземне інвестування» - формування у студентів системи наукових і практичних знань в області іноземних інвестицій з метою активізації інвестиційного процесу, підйому виробничого потенціалу і зміцненню економічного становища України.

Предметом вивчення курсу «Іноземне інвестування» є дослідження явища «іноземні інвестиції» як специфічної форми функціонування суспільноінвестиційного процесу, а також моделювання процесів з їх участю.

У курсі зроблено наголос на розгляд загальних закономірностей функціонування іноземних інвестицій, а також на аналіз специфіки процесів іноземного інвестування стосовно сучасної української економіки.

Після вивчення дисципліни студент буде:

- 1) мати уявлення про загальні питання теоретичних досліджень, що стосуються з'ясування ролі і значення іноземних інвестицій у розвитку національної економіки приймаючої країни, про досвід інших країн у сфері залучення іноземних інвестиційних ресурсів, про особливості залучення іноземних інвестицій до України;
- 2) знати сутність іноземних інвестицій як економічної категорії, інструменти державного регулювання допуску іноземних інвестицій, основні засоби здійснення вкладення іноземного капіталу, заходи з підвищення інвестиційної привабливості держав, базові засади українського законодавства в сфері залучення і регулювання іноземних інвестицій та процесів що пов'язані з ними;
- 3) вміти дати оцінку інвестиційному клімату країни, дослідити динаміку іноземних інвестицій, виявляти можливості і валютно-фінансові умови участі України на міжнародному ринку капіталів, аналізувати чинне законодавство і виявляти можливі напрямки його подальшого реформування в області іноземних інвестицій, розробляти комплекс заходів щодо залучення іноземного капіталу до держави;

4) володіти основними підходами до використання іноземного капіталу при формуванні економіки ринкового типу, методикою залучення іноземного капіталу.

Попередні умови для вивчення: навчальні дисципліни – «Економічна теорія», «Статистика», «Міжнародні економічні відносини», «Державне та регіональне управління», «Право».

Важливою складовою роботи студентів є самостійна підготовка ними матеріалів, питань, завдань з кожної теми навчального курсу. Самостійна робота є обов'язковою при підготовці до практичних та семінарських занять, для складання підсумкового контролю навчальної дисципліни, тому вона повинна мати систематичний характер та завершуватись перевіркою.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання, кількість балів, які можна отримати за виконання завдань, визначаються викладачем кафедри. Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і доводяться до відома студентів.

Форми самостійної роботи:

- *опрацювання лекційного матеріалу;*
- *підготовка до семінарських та практичних занять;*
- *ознайомлення та аналіз нормативно-правових джерел;*
- *самостійна робота з навчальною, науковою та періодичною літературою;*
- *користування мережею Інтернет;*
- *узагальнення та аналіз даних;*
- *підготовка та написання доповідей, тез рефератів, контрольних робіт;*
- *підготовка до модульних та підсумкового контролю.*

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи із дисципліни розроблені відповідно до навчальної та робочої навчальної програми курсу «Іноземне інвестування» для студентів напряму підготовки 073 «Менеджмент», спеціалізації «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» кваліфікаційного рівня «бакалавр». Методичні вказівки призначені для підготовки для практичних та семінарських занять, індивідуальної та самостійної роботи студентів як стаціонарної так і заочної форм навчання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
«Іноземне інвестування»»
(для бакалаврів)

№ п/п	Назва змістових модулів та тем
<i>Змістовий модуль I</i>	<i>Теоретичні засади інвестування в системі міжнародного бізнесу</i>
Тема 1	Іноземні інвестиції та міжнародний рух капіталу
Тема 2	Мотиваційні передумови міжнародної інвестиційної діяльності
Тема 3	Умови та фактори здійснення іноземного інвестування
Тема 4	Підприємництво в сфері іноземного інвестування
Тема 5	Міжнародна діяльність на ринку фінансових інвестицій
<i>Змістовий модуль II</i>	<i>Розвиток міжнародного інвестиційного ринку</i>
Тема 6	Інвестування в венчурном бізнесі
Тема 7	Міжнародний інвестиційний ринок та його кон'юктура
Тема 8	Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності
Тема 9	Бюджетування та ефективність інвестиційних процесів
Тема 10	Україна в міжнародних інвестиційних процесах

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для самостійного вивчення кожної теми

Змістовий модуль I. Теоретичні засади інвестування в системі міжнародного бізнесу

Тема 1. Іноземні інвестиції та міжнародний рух капіталу

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Причини і суть міжнародного руху капіталу.
2. Форми іноземних інвестицій.
3. Методи інвестування.

Питання для самоперевірки:

1. Які причини міжнародного руху капіталу ?
2. Назвіть основні тенденції розвитку динаміки і структури міжнародного руху капіталу.
3. Охарактеризуйте форми та методи вивезення капіталу.
4. Поясніть значення вивезення капіталу для розвитку світового господарства.
5. Якими причинами, на Вашу думку, зумовлені зміни в розвитку прямих і портфельних інвестицій?
6. Що є основною сутнісною ознакою прямих іноземних інвестицій?
7. Охарактеризуйте роль портфельних інвестицій в сучасному міжнародному русі капіталу?
8. Яка роль ТНК в сучасних процесах глобалізації?
9. Що таке злиття та поглинання та яка їх роль в системі сучасного бізнесу?
10. Охарактеризуйте основні форми іноземних інвестицій.

Тестові завдання з теми

1. Міжнародні інвестиції – це: а) інвестиції зарубіжні та іноземні;
б) інвестиції з усіх країн світу;
в) вкладення коштів суб'єктами іншої країни в об'єкти інвестування на території даної країни;
г) вкладення коштів в об'єкти інвестування, розміщені за територіальними межами даної країни;
д) взаємодія нерезидентів стосовно конкретної країни.
2. Прямі інвестиції передбачають:
 - а) вкладення капіталу в іноземні цінні папери;
 - б) вкладення капіталу в країни-реципієнти з метою отримання довгострокового економічного інтересу;
 - в) придбання більше 10 % об'єкта інвестування;
 - г) придбання менше 10 % об'єкта інвестування.
3. Реальні інвестиції – це:

- а) вкладення капіталу у виробничі фонди;
- б) матеріальні і нематеріальні активи, що створюють основний капітал;
- в) вкладення капіталу, пов'язані з науково-технічним прогресом;
- г) придбання корпоративних прав, цінних паперів та інших фінансових інструментів.

4. Країна базування – це:

- а) країна, з якої здійснюється експорт капіталу, країна громадянства для фізичної особи, країна реєстрації для юридичної;
- б) країна-реципієнт інвестицій;
- в) країна, з якої здійснюється "втеча капіталу";
- г) країна зі сприятливим інвестиційним кліматом.

5. У мотивації країн-донорів при наданні допомоги превалюють:

- а) економічне обґрунтування грантів, позик, технічної допомоги;
- б) політичні та стратегічні пріоритети;
- в) подорожчання іноземної допомоги.

6. За інституційною природою міжнародні інвестиції бувають:

- а) державні, змішані, колективні, глобальні;
- б) державні, приватні, іноземні, фінансові;
- в) державні, приватні, змішані, міжнародних організацій;
- г) державні, портфельні, колективні, змішані.

7. Можливий негативний вплив інвестиційних потоків пов'язаний з:

- а) реінвестуванням отриманого прибутку в приймаючій країні;
- б) вкладенням у галузі, що забезпечують найшвидшу і найбільш ефективну віддачу;
- в) зниженням конкурентоспроможності ТНК на місцевих ринках;
- г) участю іноземних інвесторів у власності.

8. Можливий негативний вплив іноземних інвестицій на економіку приймаючої країни пов'язаний з:

- а) диспропорційним розвитком економіки;
- б) вивезенням прибутку, вкладенням у галузі, що забезпечують найбільш ефективну віддачу, впливом на визначення стратегії різних галузей економіки;
- в) негативним ставленням приватно-підприємницького сектору приймаючої країни.

9. До можливих негативних наслідків припливу прямих іноземних інвестицій для приймаючої країни можна віднести:

- а) придбання нових каналів торгівлі;
- б) можливість уникнення сезонної нестабільності виробництва;
- в) зіткнення національних інтересів та інтересів іноземних інвесторів;
- г) можливість освоєння ринків сусідніх країн.

10. У широкому розумінні інвестиційна інфраструктура є:

- а) системою кредитно-фінансових інститутів та інформаційних мереж;
- б) сукупністю спеціальних інвестиційних інститутів;
- в) сукупністю транспортних та інформаційних мереж;
- г) сукупністю інформаційних та транспортних мереж, валютних та фінансових ринків, валютно-банківських та фінансових установ.

11. До типів міжнародної інвестиційної діяльності відносяться:

- а) прямі інвестиції за кордон та іноземні інвестиції;
- б) прямі та портфельні інвестиції;
- в) міжнародна підприємницька інвестиційна діяльність та міжнародні операції з цінними паперами;
- г) активи і пасиви портфельних інвестицій.

12. Основною метою міжнародного інвестиційного менеджменту є:

- а) забезпечення організаційного супроводу реалізації інвестиційної стратегії суб'єкта;
- б) реалізація інвестиційної стратегії суб'єкта;
- в) забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії підприємства на окремих етапах її реалізації;
- г) забезпечення шляхів реалізації інвестиційної стратегії підприємства на окремих етапах її реалізації.

Література: [3, 10,14,16,17,20,25].

Тема 2. Мотиваційні передумови міжнародної інвестиційної діяльності

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Особливості міжнародного інвестування на ринку фінансових активів
2. Етапи розвитку міжнародної інвестиційної діяльності компаній
3. Характеристика інвестиційного ринку

Питання для самоперевірки:

1. Розкрийте сутність спільних підприємств як вищої форми міжнародної кооперації
2. З якою метою створюються вільні економічні зони? Підготуйте доповідь про деякі з них.
3. Якими причинами зумовлений розвиток стратегічних альянсів?
4. Назвіть позитивні та негативні наслідки діяльності ТНК.
5. Охарактеризуйте та поясніть географічну та функціональну структуру іноземних інвестицій в Україні.
6. Наведіть необхідні, на Вашу думку, шляхи для вирішення проблеми покращання іноземного інвестування в Україні.
7. Які позитивні та негативні моменти можуть мати місце при інвестуванні у формі спільного підприємництва?
8. Які першочергові проблеми вирішуються в процесі залучення іноземного капіталу?

Тестові завдання з теми

1. Об'єкт інвестиційної діяльності - це:

а) будь - яке майно, в тому числі основні фонди й обігові кошти у всіх сферах народного господарства, цінні папери, цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальна власність, інші об'єкти власності, а також майнові права;

б) капітал, що формується підприємством для здійснення інвестицій;

в) держава, галузь, регіон, господарюючі суб'єкти - юридичні й фізичні особи;

г) вкладення капіталу в різні фінансові інструменти інвестування, головним чином у цінні папери, з метою отримання доходу.

2. Інвестиції - це:

а) капітал, що формується підприємством для здійснення інвестицій;

б) вкладення всіх видів майнових і інтелектуальних цінностей в різні об'єкти господарської діяльності з метою отримання прибутку або досягнення іншого економічного або позаекономічного ефекту.

в) вкладення капіталу у відтворення основних засобів, у інноваційні нематеріальні активи (інноваційні інвестиції), у приріст запасів товарно-матеріальних цінностей та інші об'єкти інвестування, пов'язані зі здійсненням операційної діяльності підприємства або поліпшенням умов праці й побуту персоналу;

г) вкладення капіталу в різні фінансові інструменти інвестування, головним чином у цінні папери, з метою отримання доходу.

3. Короткострокові інвестиції - це:

а) вкладенням капіталу в реальні активи інших підприємств або в фінансові інструменти інвестування, що емітуються іншими суб'єктами господарювання;

б) вкладення капіталу на період до одного року;

в) вкладення капіталу на період більше одного року;

г) вкладення капіталу в такі об'єкти інвестування (інвестиційні проекти, фінансові інструменти), що можуть бути реалізовані як автономні (незалежні від інших об'єктів інвестування і не виключають їх) у загальній інвестиційній програмі (інвестиційному портфелі) підприємства.

4. Змішані інвестиції - це:

а) вкладення як приватного, так і державного капіталу в об'єкти інвестування підприємства;

б) використання знов сформованого з інвестиційною метою капіталу;

в) повторне використання капіталу з інвестиційною метою за умови попереднього його звільнення в процесі реалізації раніше вибраних інвестиційних проектів;

г) процес вилучення раніше інвестованого капіталу з інвестиційного обороту без подальшого його використання з інвестиційною метою.

5. Індивідуальний інвестор - це:

а) конкретна юридична або фізична особа, яка здійснює інвестиційну діяльність для розвитку своєї основної господарської (операційною) діяльності;

б) юридична особа - фінансовий посередник, який акумулює кошти індивідуальних інвесторів і здійснює інвестиційну діяльність, спеціалізовану, як правило, на операціях з цінними паперами. Основними інституційними інвесторами виступають інвестиційні компанії, інвестиційні фундації і т.п.;

в) суб'єкт інвестиційної діяльності, що ставить за мету придбання контрольного пакета акцій (переважної частки статутного капіталу) для забезпечення реального управління підприємством відповідно до власної концепції його стратегічного розвитку;

г) суб'єкт інвестиційної діяльності, що вкладає свій капітал у різноманітні об'єкти (інструменти) інвестування виключно з метою отримання інвестиційного прибутку. Такий інвестор не ставить за мету реальну участь в управлінні стратегічним розвитком підприємствами-емітентами.

6. Грошовий потік - це:

а) короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, що вільно конвертуються в певні суми грошових коштів і характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості;

б) різниця між притоком і відтоком;

в) сукупність сальдо за весь період;

г) довготривалий інвестиційний потік платежів, що характеризується однаковим рівнем відсоткових ставок протягом усього періоду

7. Інвестор - це:

а) суб'єкт підприємницької діяльності, який приймає рішення про вкладення власних, позикових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування;

б) це капітал, що формується підприємством для здійснення інвестицій;

в) процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за вибраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) й забезпечення її реалізації.

г) система принципів і методів розроблення і реалізації управлінських рішень, пов'язаних зі здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства.

8. Суб'єктом інвестиційної діяльності може бути:

а) держава;

б) фізичні особи;

в) юридичні особи;

г) усі відповіді вірні.

Література: [14,15,16,23,24,25].

Тема 3. Умови та фактори здійснення іноземного інвестування

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Інвестиційна привабливість країн. Інвестиційний клімат
2. Ступінь економічного розвитку й інвестиційна привабливість
3. Міжнародні рейтинги
4. Інвестиційна привабливість регіонів, галузей і підприємств

Питання до самоперевірки:

1. Охарактеризуйте поняття "інвестиційна привабливість" (об'єкта інвестування) і "інвестиційний клімат". Чи можна ці поняття розглядати як синонімічні?
2. Назвіть чинники, що впливають на характер інвестиційного клімату в національній економіці. Яким чином ці чинники впливають на інвестиційний клімат в Україні?
3. Які типи інформаційного забезпечення аналізу інвестиційної привабливості використовуються найчастіше?
4. У чому полягає сутність параметричного аналізу інвестиційної привабливості? Опишіть послідовність застосування, переваги і недоліки параметричного аналізу.
5. З якою метою в аналізі інвестиційної привабливості використовується рейтингова оцінка? У чому особливості її застосування, інформаційного забезпечення і послідовності проведення рейтингової оцінки?
6. Як розглядається поняття "інвестиційна привабливість країни"? Які системи оцінок інвестиційної привабливості країн і ризику інвестицій у їхню економіку набули поширення у світовій економіці?
7. Як урахується ступінь економічного розвитку країни при оцінці її інвестиційної привабливості?
8. Що таке оптимальна структура економіки? Охарактеризуйте співвідношення модернізації та інноваційного зростання економіки.
9. Як можна співставити традиційне суспільство і суспільства з на-здоганяючим і випереджальним типом економічного розвитку?
10. Як враховуються специфічні особливості міжнародних інвестиційних проектів при оцінці інвестиційної привабливості?
11. Що таке міжнародні рейтинги та які їх найпоширеніші види?
12. Які індекси і показники найбільш часто використовуються в міжнародних співставленнях для оцінки економічного розвитку країн світу?
13. Які субіндекси і складові глобального індексу конкурентоспроможності Всесвітнього Економічного Форуму?
14. Які індекси найчастіше використовуються для оцінки і співставлення інноваційного розвитку країн?

15. Які індекси найчастіше використовуються в міжнародних співставленнях для оцінки соціального розвитку країн? Як визначається індекс людського розвитку країни?
16. Які індекси та рейтингові порівняння, що використовуються для оцінки ефективності державного управління в країнах світу?
17. Як розраховуються складові індексу політичної нестабільності The Economist?
18. У чому зміст оцінки інвестиційної привабливості регіонів? Які її особливості?
19. Які методи використовуються для оцінки інвестиційної привабливості регіонів? У чому їхня сутність?
20. Які заходи можуть бути вжиті на рівні місцевої влади для підвищення інвестиційної привабливості регіону?
21. Які чинники враховуються при виборі галузевих напрямів інвестування?
22. Чим характеризується інвестиційна привабливість підприємства?

Тестові завдання з теми

1. При оцінці інвестиційного клімату приймаючої країни враховують такі макроекономічні фактори:
 - а) підприємницький клімат та відкритість національної економіки;
 - б) наявність правового контролю за рухом капіталу;
 - в) інформацію щодо методів та інструментів зменшення ризиків міжнародних інвестицій;
 - г) показники якості портфеля міжнародних інвестицій.
2. Інвестиційний потенціал – це:
 - а) об'єктивні, переважно кількісні, умови інвестування;
 - б) переважно якісні політичні, економічні та соціальні характеристики приймаючої країни, що свідчать про ймовірність втрати інвестицій чи доходу від них;
 - в) ранжування країн шляхом визначення їх інвестиційного рейтингу;
 - г) стан інвестиційної інфраструктури.
3. Інвестиційний ризик – це:
 - а) показники якості портфеля міжнародних інвестицій;
 - б) якісні характеристики приймаючої країни, що свідчать про ймовірність втрати інвестицій чи доходу від них;
 - в) об'єктивні, переважно кількісні, умови інвестування;
 - г) венчурне інвестування.
4. Інвестиційний потенціал та інвестиційний ризик визначають:
 - а) стан інвестиційної інфраструктури;
 - б) рейтинг країни;
 - в) інвестиційний клімат країни;
 - г) співвідношення споживання та заощадження у країні.
5. Інвестиційний клімат країни визначається:
 - а) внутрішньою стабільністю;

- б) рівнем інвестиційного ризику;
 - в) макроекономічними показниками;
 - г) інвестиційним потенціалом та інвестиційним ризиком.
6. Експертно-аналітичне оцінювання інвестиційного клімату країни пов'язане з:
- а) виведенням інтегрального показника ризику та відповідним ранжуванням країн;
 - б) аналізом факторів політичного та економічного середовища;
 - в) аналізом факторів соціально-культурного та інституціонального середовища;
 - г) оцінкою ринкової інфраструктури.
7. Параметричний аналіз проводять:
- а) при аналізі інвестиційної привабливості підприємства;
 - б) у тому випадку, коли необхідно визначити рівень інвестиційної привабливості (країни або підприємства) і розробити інвестиційну стратегію;
 - в) при ухваленні рішення про інвестування засобів;
 - г) для залучення прямих іноземних інвестицій.
8. Параметричний аналіз більшою мірою:
- а) має якісний (неформалізований) характер;
 - б) слід розглядати як форму статистичного аналізу;
 - в) варто розглядати як форму економіко-математичного моделювання;
 - г) має кількісний (формалізований) характер.
9. Рейтинговий аналіз використовується:
- а) при аналізі інвестиційного клімату;
 - б) при розробці інвестиційної стратегії;
 - в) для ранжування країн, регіонів, галузей або підприємств;
 - г) при цільовому порівнянні кількох країн, регіонів, галузей або підприємств із метою ранжування їх за визначеними критеріями.
10. Оцінка, що використовується при цільовому порівнянні ряду країн, регіонів, галузей і підприємств із метою ранжування за певними критеріями, називається:
- а) параметричною;
 - б) рейтинговою;
 - в) порівняльною; г) інтегральною.
11. Базовими для упорядкування рейтингів агентств Moody's, Standard & Poors, Fitch IBCA є:
- а) показники соціально-економічного рівня життя;
 - б) фінансові індикатори;
 - в) показники динаміки розвитку країни;
 - г) показники розвитку країни.
12. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів складається на основі:
- а) п'ятих укрупнених даних про інвестиційний клімат регіону (економічний розвиток регіону; ринкова інфраструктура; фінансовий сектор; людські ресурси; підприємництво і місцева влада);
 - б) чотирьох укрупнених даних про інвестиційний клімат регіону (економічний розвиток регіону; показники динаміки розвитку регіону; фінансові індикатори; індекс корумпованості місцевої влади);

в) чотирьох укрупнених даних про інвестиційний клімат регіону (економічний розвиток регіону; показники соціально-економічного розвитку; кількість банківських установ; показники розвитку підприємництва);

г) трьох укрупнених даних про інвестиційний клімат регіону (економічний розвиток регіону; показники соціально-економічного рівня життя; показники розвитку підприємництва).

13. У процесі оцінки інвестиційної привабливості галузі, насамперед, ураховують: а) рівень інтенсивності конкуренції в галузі;

б) її життєвий цикл;

в) організаційно-технічний рівень підприємств галузі;

г) показники розвитку.

14. Метод стандартизації показників досліджуваних явищ дає змогу виявити значні відмінності у явищах, що можливо на основі:

а) підсумовування, ранжування та поділу на класи стандартизованих показників;

б) стандартизації показників;

в) поділу на класи стандартизованих показників;

г) стандартизованих показників.

Література: [3,6,7,8,27,29,31].

Змістовий модуль II «Розвиток міжнародного інвестиційного ринку» Тема 5. Міжнародна діяльність на ринку фінансових інвестицій

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Використання ф'ючерсних і опціонних контрактів при міжнародному інвестуванні

2. Активний і пасивний підхід при формуванні портфеля міжнародних інвестицій. Ризик і прибутковість

3. Вплив валютних курсів на прибутковість міжнародних інвестицій. Хеджування ризику портфеля міжнародних інвестицій .

Питання до самоперевірки:

1. Які інвестиційні якості акцій? Охарактеризуйте способи визначення вартості акцій.

2. Які основні інвестиційні характеристики облігацій? Охарактеризуйте основні види облігацій, причини їх випуску.

3. Якими показниками характеризуються облігації як інвестиційні активи?

4. Які особливості форвардних і ф'ючерсних контрактів роблять їх корисними для міжнародного інвестування?

5. У чому особливості опціонів і свопів? Охарактеризуйте їх різновиди.

6. Які основні параметри характеризують фондові ринки? Що таке множинне котирування, його причини і ризики?

7. Як організована торгівля акціями у різних країнах?
8. Що таке фондові індекси і рейтинги? Охарактеризуйте основні з них.
9. Наведіть основні характеристики міжнародного ринку облігацій. Які існують основні індекси облігацій?
10. Які особливості ринку ф'ючерсів? Наведіть характеристику різновидів ф'ючерсів і їх використання при міжнародному інвестуванні.
11. Чим характеризується ринок опціонів? Які їх різновиди і напрями використання при міжнародному інвестуванні.
12. Які операції і підходи передбачає міжнародна портфельна інвестиційна діяльність?
13. Як відбувається формування портфеля міжнародних інвестицій в акції і облігації при пасивному підході?
14. Чим характеризується активний підхід до формування портфеля міжнародних інвестицій в акції? Які показники аналізуються?
15. Як визначаються ризики і прибутковість портфеля міжнародних інвестицій за моделями МОКА і ЛНР? Що характеризують коваріація і диверсифікація?
16. Які показники вивчаються при активному підході до формування портфеля міжнародних інвестицій в облігації?
17. Як впливає зміна курсів валют на прибутковість міжнародних інвестицій? Охарактеризуйте основні положення теорії паритету купівельної спроможності.
18. Які існують методи управління валютним ризиком портфеля міжнародних інвестицій?
19. Які основні принципи і напрями хеджування валютного ризику портфеля міжнародних інвестицій?

Тестові завдання з теми

1. Цінний папір – це:
 - а) документ, який засвідчує майнове право чи відношення позики власника документа щодо особи, яка випустила такий документ;
 - б) документ, що закріплює право його власника на участь в управлінні цим товариством але не надає майнових прав;
 - в) замітники грошей для виконання розрахунків за постачання товарів і платежів;
 - г) угода між контрагентами про постачання предмета контракту.
2. До інвестиційних цінних паперів у широкому розумінні відносять:
 - а) акції усіх типів емітентів;
 - б) боргові цінні папери та сертифікати;
 - в) цінні папери, що надають власнику право на частину активів емітентів, визначають боргові відносини між власником та емітентом, деривативи;
 - г) цінні папери, що фіксують проміжні права партнерів при укладанні угоди.
3. До інвестиційних характеристик акцій відносять:
 - а) характер виплат – фіксований та у визначені терміни;
 - б) порядок виплат – після оподаткування;
 - в) форма доходу – відсотки;
 - г) відображення в балансі – пасиви.

4. Похідні цінні папери:

- а) засвідчують право на купівлю або продаж в майбутньому різних видів цінних паперів;
- б) закріплюють права їх власника на одержання частки прибутку;
- в) обертаються на ринку капіталу і слугують для фінансування довготермінових інвестицій у виробництво та комерційну діяльність;
- г) обертаються на грошовому ринку як замітники грошей для виконання розрахунків за постачання товарів і платежів.

5. Вкладання капіталу в іноземні цінні папери, які не дають інвестору права реального контролю над об'єктом інвестування – це:

- а) прямі інвестиції;
- б) приватні інвестиції;
- в) портфельні інвестиції;
- г) міжнародні інвестиції.

6. Ф'ючерсні контракти:

- а) укладаються між двома сторонами;
- б) прибуток чи збиток реалізується після закінчення терміну контракту;
- в) легко продаються або купуються на ринку;
- г) вимагають від інвестора негайних виплат (без урахування комісійних).

7. Опціони:

- а) вимагають обов'язкового виконання операції;
- б) надають право на здійснення операції з цінними паперами, але не зобов'язання цю операцію виконувати;
- в) укладаються для здійснення реального продажу або купівлі відповідного активу;
- г) використовують, коли інвестор не сумнівається у прогнозах щодо розвитку ситуації на фондовому ринку.

8. Індекс Доу-Джонса включає:

- а) промисловий, транспортний, комунальний та загальний індекси;
- б) тільки промисловий;
- в) композитний індекс;
- г) зараз не розраховується.

9. Фондові індекси розраховуються для:

- а) оцінки загального стану ринку акцій;
- б) аналізу дохідності акцій;
- в) аналізу дохідності цінних паперів;
- г) інвестиційної привабливості акцій.

10. Фондові індекси характеризують:

- а) загальний стан ринку акцій;
- б) загальний стан ринку акцій та облігацій,
- в) загальний стан тільки облігацій;
- г) загальний стан національного інвестиційного ринку.

11. Композитний індекс Доу-Джонса – це:

- а) середній показник, який характеризує рух цін на випусків акцій;

- б) агрегатний показник, що розраховується на основі промислового, транспортного та комунального індексів;
- в) ринкова вартість промислових компаній;
- г) ринкова вартість усіх промислових компаній США.

12. Капіталізація – це:

- а) ринкова вартість акцій;
- б) майбутня вартість акцій;
- в) оцінка рівня ризику;
- г) рівень дохідності акцій.

13. При пасивному підході до формування міжнародного портфеля акцій необхідна:

- а) інформація стосовно капіталізації відповідних ринків;
- б) інформація щодо національної приналежності акцій;
- в) доходу на акції;
- г) показники ризику акцій.

14. Активний підхід до формування міжнародного портфеля акцій передбачає:

- а) розрахунок відношення ринкової ціни акцій до доходу на акцію за рік;
- б) аналіз та прогнозування показників прибутковості фондових ринків, оцінки компанії ринком, ризику акцій компаній та теоретичних цін акцій;
- в) аналіз стану інвестиційної інфраструктури;
- г) аналіз інвестиційного клімату в країні.

15. При активному підході до формування міжнародного портфеля облігацій необхідно:

- а) об'єднати різні облігації в однорідні групи й включити в портфель облігацій з вагою, пропорційною до ваги групи в капіталізації ринку;
- б) ґрунтуватися на даних про динаміку їхньої капіталізації і ринкового індексу та прогнозувати зміну відсоткових ставок та курсів валют у країнах;
- в) оцінити показники зростання економіки, рівень зарплат і зайнятості, рівень конкуренції, соціально-політичну ситуацію, податкову політику.

Література: [9,10,16,17,20,32].

Тема 8. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Інвестиційні режими
2. Політика стимулювання припливу міжнародних інвестицій
3. Спеціальні економічні зони та індустріальні парки як механізми залучення міжнародних інвестицій.

Питання до самоперевірки

1. Які існують основні режими інвестиційної політики держав?

2. Яка існує система державних гарантій іноземним інвесторам? Які форми державних гарантій використовуються?
3. Які засоби державного регулювання іноземних інвестицій визначає ОЕСР? 5. Які існують напрями реалізації політики стимулювання припливу інвестицій приватизація, умови надання пільг?
4. Що таке інституціональні механізми стимулювання інвестицій: спеціальні економічні зони, індустриальні парки? Їх відмінності?
5. Які існують форми стимулювання іноземної інвестиційної діяльності?
6. Які використовують форми податкових пільг інвесторам?
7. Що таке податкові канікули для інвесторів?
8. Яка існує система податкового кредиту для інвесторів?
9. Що таке інвестиційні знижки для інвесторів, прискорена амортизація?
10. Що таке інвестиційні субсидії та стимулювання непрямих податків?

Тестові завдання з теми

1. Державна політика приймаючої країни стосовно іноземного капіталу передбачає:
 - а) одержання максимального прибутку на одиницю вкладеного капіталу;
 - б) залучення максимально можливого обсягу капіталу;
 - в) політику регулювання та політику стимулювання інвестицій;
 - г) вкладення капіталу в галузі, що забезпечують найшвидшу і найбільш ефективну віддачу.
6. При розробці національної політики регулювання інвестицій держава враховує:
 - а) можливий негативний вплив від залучення інвестицій;
 - б) обмеження припливу довгострокового капіталу у формі інвестицій;
 - в) сприяння максимально можливому залученню капіталу;
 - г) наявність ресурсів для спекулятивних операцій з цінними паперами та споживчими товарами.
7. До заходів стимулювання прямих іноземних інвестицій відносяться:
 - а) підписання регіональних економічних угод про формування зон вільної торгівлі, спільних ринків тощо;
 - б) дія ліцензійно-дозвільного порядку допуску прямих іноземних інвестицій;
 - в) скасування обмежень щодо виходу на місцевий ринок виробників послуг;
 - г) заходи стосовно відмови від виняткових дилерських зв'язків.
8. Національний режим передбачає:
 - а) підписання регіональних економічних угод про формування зон вільної торгівлі, спільних ринків тощо;
 - б) створення приймаючою країною для інвесторів однієї країни таких же сприятливих умов, як і для інвесторів будь-якої іншої країни;
 - в) створення приймаючою країною для іноземних інвесторів такого ж сприятливого режиму, як і для місцевих підприємців;
 - г) дію ліцензійно-дозвільного порядку допуску прямих іноземних інвестицій.
9. Режим найбільшого сприяння передбачає:

- а) субсидування інвестицій;
- б) фінансування експорту;
- в) створення приймаючою країною для інвесторів однієї країни таких же сприятливих умов, як і для інвесторів будь-якої іншої країни;
- г) створення приймаючою країною для іноземних інвесторів такого ж сприятливого режиму, як і для місцевих підприємців.

10. Справедливий і рівноправний режим передбачає:

- а) укладання угод про спільне виробництво і компенсаційну торгівлю;
- б) створення приймаючою країною для інвесторів однієї країни таких же сприятливих умов, як і для інвесторів будь-якої іншої країни;
- в) бажання держав приймати закордонний капітал на умовах, коли інвестори належать до сторін, що мають привілеї, з урахуванням міжнародного мінімального стандарту для інвесторів;
- г) своєчасне інформування будь-якого з інвесторів про зміни в інвестиційних режимах приймаючих країн.

11. До форм державних гарантій інвесторам у тому числі відносять: а) визначення порядку вирішення інвестиційних спорів;

- б) інвестиційні знижки;
- в) інвестиційні субсидії;
- г) гарантовані експортні кредити.

12. До адміністративних методів регулювання міжнародної інвестиційної діяльності відносяться:

- а) методи, що реалізуються через систему цивільного і процесуального права;
- б) методи, орієнтовані на формування і розвиток тієї чи іншої ідеології, виховання певного типу менталітету громадян за допомогою організаційно оформлених інститутів;
- в) методи, що реалізуються через систему дотацій, кредитів, здійснення фіскальної політики;
- г) методи, що юридично визначають господарську суб'єктність, регламентують питання власності, процедури вирішення суперечок у судовому порядку тощо.

13. Причинами введення обмежень на іноземні інвестиції є:

- а) бажання контролювати приплив технологій та управлінського досвіду з урахуванням їхньої якості;
- б) бажання захистити права акціонерів і кредиторів;
- в) бажання залучити прями іноземні інвестиції, що спрямовані на вирішення проблеми насичення внутрішніх ринків;
- г) бажання контролювати безперешкодне переведення прибутку й інших видів доходу за кордон.

14. До прямих засобів державного регулювання іноземних інвестицій відносяться: а) надання іноземним і національним підприємцям фінансових, фіскальних та інших пільг;

- б) захист прав кредиторів;
- в) порядок реєстрації і діяльності компаній з іноземними інвестиціями;
- г) підвищення іміджу приймаючої країни.

15. До засобів державного контролю за іноземними інвестиціями, що найчастіше зустрічаються у світовій практиці, відносяться:

- а) відсоткове обмеження частки іноземного інвестора;
- б) заборона на вкладення прямих іноземних інвестицій;
- в) вимога продажу частини акцій, які належать іноземному інвестору, національним юридичним і фізичним особам;
- г) обмеження на повернення капіталу й переведення прибутку за кордон.

16. Основним напрямом політики стимулювання іноземних інвестицій є:

- а) бажання контролювати приплив технологій та управлінського досвіду з урахуванням якості;
- б) надання пільг інвесторам;
- в) безперешкодне переведення прибутку й інших видів доходу за кордон;
- г) визначення порядку вирішення спорів.

17. Країни, що розвиваються, при стимулюванні інвестицій надають перевагу:

- а) податковим стимулам та адміністративним заходам;
- б) фінансовим стимулам;
- в) державним гарантіям;
- г) реєстрації та ліцензуванню.

18. Фінансові стимули залучення іноземних інвесторів:

- а) переважають у країнах, що розвиваються, внаслідок нестачі фінансових ресурсів;
- б) переважають у промислово розвинених країнах, забезпечують адресний характер впливу і концентрують зусилля на досягненні національно орієнтованих результатів;
- в) мають індивідуальний характер для кожної країни;
- г) сьогодні не застосовуються.

19. Вільна економічна зона – це:

- а) зона з особливим юридичним та економічним статусом, що створює сприятливі умови для залучення інвестицій на основі надання ряду пільг;
- б) зони на національній митній території, у яких здійснюються операції зі складування й адаптації товарів, завезених з інших країн, до умов ринку збуту;
- в) зони, спеціально огорожені, розташовані в прикордонних районах, поблизу великих транспортних вузлів;
- г) зони з розвинутою інфраструктурою та комунікаціями, яка призначена для використання групою промисловців шляхом надання девелоперською компанією в оренду виробничих, складських й офісних площ.

20. Індустріальний парк – це:

- а) група виробничих наукоємних фірм або дослідницьких організацій, які розташовані в приміщенні і на ділянці землі недалеко від провідного дослідницького університету та користуються вигодами від взаємодії з цим університетом;
- б) зона з відособленою територією, на якій компанії користуються рядом пільг, або зона пільгового режиму, який застосовується до певного виду діяльності, незалежно від розташування фірми;

в) це ділянка землі із розвиненою інфраструктурою та комунікаціями, яка призначена для використання промисловців шляхом надання девелоперською компанією в оренду виробничих, складських й офісних площ.

Література: [1,2,3,8,18,32].

Тема 9. Бюджетування та ефективність інвестиційних процесів

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Фінансові методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів.
2. Аналіз чутливості інвестиційного проекту.

Стислий зміст питань, що необхідно опрацювати

1. Фінансові методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів

Найбільш важливий етап в процесі ухвалення інвестиційних рішень – оцінка ефективності реальних інвестицій (капіталовкладень).

Від правильності і об'єктивності такої оцінки залежать терміни повернення вкладеного капіталу і перспективи розвитку підприємства.

Розгледимо найважливіші принципи і методичні підходи, використовувані в міжнародній практиці для оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів.

Першою з таких принципів є оцінка повернення вкладеного капіталу на основі показника грошового потоку, що формується за рахунок прибутку і амортизаційних відрахувань в процесі експлуатації проекту.

Показник грошового потоку може застосовуватися для оцінки проектів з диференціацією по окремих роках експлуатації об'єкту або як середньорічний.

Другим принципом оцінки є обов'язкове приведення до справжньої вартості як вкладеного капіталу, так і величини грошових потоків. Це пов'язано з тим, що процес інвестування здійснюється не одномоментно, а минає лавою етапів, що знаходить віддзеркалення в бізнес-плані інвестиційного проекту.

Аналогічно повинна приводитися до справжньої вартості і сума грошового потоку (по окремих етапах його формування).

Третім принципом оцінки є вибір диференційованого проекту (дисконту) в процесі дисконтування грошового потоку (приведення його до справжньої вартості) для різних інвестиційних проектів.

Розмір доходу від інвестицій (у формі грошового потоку) утворюється з урахуванням наступних чинників:

- а) середньої реальної дисконтної ставки;
- б) темпу інфляції (інфляційній премії);
- в) премії за низьку ліквідність інвестицій;
- г) премії за інвестиційний ризик.

З урахуванням цих чинників при порівнянні проектів з різними рівнями ризику повинні застосовуватися при дисконтуванні неоднакові ставки відсотка.

Вища ставка відсотка застосовується зазвичай по проектах з великим рівнем ризику. Аналогічно при порівнянні два або більш за проекти з різними спільними періодами інвестування (ліквідністю інвестицій) вища ставка відсотка повинна застосовуватися за проектом з тривалішим терміном реалізації.

Четвертий принцип оцінки полягає в тому, що вибираються різні варіанти форм використовуваної ставки відсотка для дисконтування виходячи з цілей оцінки. Для визначення різних показників ефективності проектів як дисконтна ставка можуть вибиратися:

- середня депозитна або кредитна ставка по гривневих або валютних кредитах;
- індивідуальна норма прибутковості (прибутковості) інвестицій з урахуванням темпу інфляції, рівня ризику і ліквідності інвестицій;
- норма прибутковості по державних цінних паперах (облігаціям Центрального банку Росії або муніципальним короткостроковим облігаціям);
- альтернативна норма прибутковості по інших аналогічних проектах;
- норма прибутковості по поточній (експлуатаційною) прибутковості підприємства.

Для фінансової оцінки ефективності реальних інвестицій проектів використовуються наступні основні методи:

- метод простий (бухгалтерською) норми прибули;
- метод розрахунку чистої поточної вартості (ЧПВ) проекту; індекс прибутковості;
- період (термін) окупності;
- внутрішня норма прибутку (ВНП) проекту;
- модифікований метод внутрішньої норми прибули.

Розгледимо зміст вказаних методів детальніше.

Метод простий (бухгалтерською) норми прибутку полягає в тому, що розраховується проста норма прибули як відношення суми прибули по звітах підприємства до початкових інвестицій (капіталовкладенням). Для розрахунку використовується чистий прибуток (після оподаткування), до якого додається сума амортизаційних відрахувань.

$$i_{ii} = \frac{\times I}{2} = \frac{\times I + A}{2},$$

де Пнп - проста (бухгалтерська) норма прибутку, %;

ЧП - чистий прибуток, що залишився у розпорядженні підприємства після оподаткування;

A - сума амортизаційних відрахувань по основних засобах;

I - початкові інвестиції в проект (капіталовкладення).

Вибирається проект з найбільшою простою нормою прибутку.

Перевагою даного методу є його простота і надійність для проектів, що реалізуються протягом одного року. При використанні даного методу ігноруються:

а) негрошовий (прихований) характер деяких витрат (амортизаційних відрахувань);

б) доходи від ліквідності колишніх активів, що замінюються новими;

в) можливості реінвестування отримуваних доходів і тимчасова вартість грошей;

г) неможливість визначити перевагу одного з проектів, що мають однакову просту норму прибули, але різні об'єми інвестицій.

Метод чистої поточної вартості (ЧПВ) проекту орієнтований на досягнення головної мети інвестиційного менеджменту – збільшенні доходів акціонерів (власників).

ЧПВ дозволяє отримати найбільш узагальнену характеристику результату інвестування, тобто кінцевий ефект в абсолютному вираженні. ЧПВ – це прибуток від проекту, приведений до справжньої вартості (НС).

Проект береться до подальшого розгляду, якщо ЧПВ > 0, тобто він генерує більшу, ніж норму прибутку. Інвестори і кредитори будуть задоволені, якщо підтвердиться зростання курсу акцій акціонерної компанії, яка успішно реалізувала інвестиційний проект.

ЧПВ виражає різницю між приведеними до справжньої вартості (шляхом дисконтування) сумою грошових потоків за період експлуатації проекту і сумою грошових коштів, що інвестуються в його реалізацію:

$$ЧПВ = ТВ - I$$

де ЧПВ – чиста поточна вартість проекту;

ТВ – теперішня вартість грошового потоку за період експлуатації інвестиційного проекту;

I – сума інвестицій (капіталовкладень), що направляються на реалізацію даного проекту.

Вживана дисконтна ставка при визначенні ЧПВ диференціюється з урахуванням ризику і ліквідності інвестицій.

Примітка: коефіцієнт дисконтування ($\hat{E}\ddot{a}$) визначається по формулі:

$$\hat{E}\ddot{a} = \frac{1}{(1+r)^t},$$

де r – ставка дисконтування, %.

Показник ЧПВ може бути використаний не лише для порівняльної оцінки ефективності інвестиційних проектів, але і як критерій доцільності їх реалізації. Проект, по якому ЧПВ є негативною величиною або дорівнює нулю, відкидається інвестором, оскільки не принесе йому додатковий прибуток на вкладений капітал. Проект з позитивним значенням ЧПВ дозволяє збільшити спочатку авансований капітал вкладника.

Показник - індекс прибутковості (ІП) розраховується по формулі:

$${}^2\tilde{r} = \frac{\partial A}{\partial I},$$

Якщо значення індексу прибутковості менше одиниці або дорівнює їй, то

проект не береться до розгляду, оскільки він не принесе інвесторові додаткового прибутку, а банку не дає гарантії вкладених в нього позикових засобів.

Термін окупності (ТО) - один з найбільш поширених методів оцінки ефективності інвестиційних проектів. Він розраховується по формулі:

$$\dot{O}I = \frac{^2}{\dot{O}A},$$

Характеризуючи показник «період окупності», слід зазначити, що він може бути використаний не лише для оцінки ефективності капітальних вкладень, але рівня інвестиційної ризику, пов'язаного з ліквідністю. На практиці чим довший період реалізації проекту до повної його окупності, тим вище рівень інвестиційного ризику. Недоліком даного методу є те, що він не враховує ті грошові потоки, які утворюються після періоду окупності капітальних вкладень. Так, по проектах з тривалим терміном окупності може бути отримана більш ваговита сума ЧПВ, чим по проектах з коротким терміном експлуатації.

Метод внутрішньої норми прибутку (ВНП) характеризує рівень прибутковості конкретного інвестиційного проекту (маржинальної ефективності вкладеного капіталу), що виражається дисконтною ставкою, по якій майбутня вартість грошового потоку від капітальних вкладень приводиться до справжньої вартості авансованих засобів. ВНП можна прийняти у розмірі дисконтної ставки, по якій чиста поточна вартість в процесі дисконтування буде приведена до нуля.

$$AII = \frac{\times \dot{O}\tilde{N}}{^2} \times 100,$$

Кожен з методів оцінки інвестиційних проектів дає можливість менеджерам підприємства вивчити характерні особливості проекту і ухвалити правильне рішення.

Отже, основні критерії ухвалення інвестиційних рішень наступні:

- відсутність вигідніших альтернатив для вкладення вільних грошових коштів;
- мінімізація ризику втрат від інфляції;
- стислість терміну окупності капітальних вкладень;
- дешевизна проекту;
- забезпечення стабільності надходжень доходів від проекту;
- висока рентабельність інвестицій після дисконтування.

Використовуючи комбінацію вказаних показників, інвестор (банк, що кредитує його) може ухвалити обґрунтоване рішення на користь того або іншого проекту. З даного набору інвестиційних критеріїв доцільно виділити ключові і на їх основі вибрати прийнятний для інвестора варіант.

Головна вимога до інвестиційного портфеля підприємства – його збалансованість. Це означає, що необхідно мати в своєму розпорядженні проекти, які в сьогоднішній або найближчий час забезпечать підприємство

грошовими коштами, а також перспективними проектами, які принесуть високу віддачу (у формі прибутку) в майбутньому.

2. Аналіз чутливості інвестиційного проекту

Мета аналізу – встановити рівень впливу окремих варіюючих чинників на фінансові показники інвестиційного проекту. Його інструментарій дозволяє оцінити потенційну дію ризику на ефективність проекту. Проте як відповісти на питання, наскільки сильно кожен конкретний параметр проекту може змінитися в негативну сторону (при стабільності решти параметрів), перш ніж це вплине на вирішення про вигідність проекту?

У аналізі чутливості інвестиційні критерії визначаються для широкого діапазону початкових умов. Виділяються найбільш важливі параметри проекту, виявляються закономірності зміни фінансових результатів від динаміки кожного з параметрів.

В ході дослідження чутливості капітального проекту зазвичай розглядаються наступні параметри:

а) фізичний об'єм продажів як результат ємності ринку, частки підприємства на ринку, потенціалу зростання ринкового попиту;

б) ціна продукту (послуги);

в) темп інфляції;

г) необхідний об'єм капітальних вкладень;

д) потреба в оборотному капіталі;

е) змінні витрати;

ж) постійні витрати;

з) облікова ставка відсотка за банківський кредит і ін.

Дані параметри не можуть бути змінені за допомогою ухвалення управлінських рішень.

В процесі аналізу чутливості спочатку визначається «базовий» варіант, при якому всі чинники, що вивчаються, приймають первинні значення. Тільки після цього значення одне з досліджуваних чинників варіюється в певному інтервалі при стабільних значеннях решти параметрів. При цьому оцінка чутливості проекту починається з найбільш важливих чинників, які відповідають песимістичному і оптимістичному сценаріям. Тільки після цього встановлюється вплив змін окремих параметрів на рівень ефективності проекту. Крім того, аналіз чутливості покладений в основу ухвалення проекту. Так, наприклад, якщо ціна виявилася критичним чинником, то можна підсилити програму маркетингу або переглянути витратну частку проекту, щоб понизити його вартість. Якщо здійснений кількісний аналіз ризиків проекту виявить його високу чутливість до зміни обсягу виробництва, то слід приділити увагу заходам по підвищенню продуктивності праці, навчанню персоналу менеджменту і тому подібне

Показник чутливості обчислюється як відношення процентної зміни критерію - вибраного показника ефективності інвестицій (щодо базисного варіанту) до зміни значення чинника на один відсоток. В такий спосіб визначаються показники чутливості по кожному з досліджуваних чинників.

За допомогою аналізу чутливості на базі отриманих даних можна

встановити найбільш пріоритетні з погляду ризику чинники, а також розробити найбільш ефективну стратегію реалізації інвестиційного проекту.

Відзначимо, що, не дивлячись на всі переваги методу аналізу чутливості проекту: об'єктивність, простоту розрахунків, їх наочність (саме ці критерії покладені в основу його практичного використання), даний метод володіє серйозним недоліком - однофакторністю. Він орієнтований тільки на зміни одного чинника проекту, що приводить до недообліку можливостей зв'язку між окремими чинниками або недообліку їх кореляції.

Тому на практиці використовується також метод аналізу сценаріїв. Він включає облік одночасної (паралельного) зміни лави чинників, що впливають на ступінь ризику проекту. Таким чином, визначається дія одночасної зміни всіх основних змінних проекту, що характеризують його грошові потоки (притока і відтік грошових коштів). Важливою перевагою методу є той факт, що відхилення параметрів (від базових значень) розраховуються з урахуванням їх взаємозв'язків (кореляції).

Питання для самоперевірки:

1. Які методи оцінки інвестиційних проектів ви знаєте?
2. Чому майбутні доходи необхідно приводити до теперішнього періоду?
3. Якими є основні показники фінансової оцінки проектів?
4. Як відбувається дисконтування грошових потоків?
5. Яка мета аналізу чутливості проектів?
6. Які параметри чутливості Ви знаєте?

Тестові завдання з теми

1. Основний документ, за яким здійснюється реальне інвестування, в якому у загальноприйнятій послідовності розділів викладаються головні характеристики проекту й фінансові показники, що пов'язані з його реалізацією, має назву:

- а) інвестиційна політика підприємства;
- б) інвестиційна програма підприємства;
- в) реальний інвестиційний проект.

2. Форма представлення результатів оперативного планування фінансового забезпечення реалізації інвестиційного проекту має назву:

- а) капітальний бюджет інвестиційного проекту;
- б) інвестиційний контролінг;
- в) стратегічний контролінг;
- г) поточний контролінг.

3. Однією з форм виходу реального проекту з інвестиційної програми підприємства є:

- а) залучення на будь-якій стадії реалізації інвестиційного проекту стороннього пайового капіталу з мінімізацією своєї частки пайової участі в інвестуванні;

б) недостатньо обґрунтований вибір підрядника (субпідрядників) для реалізації проекту;

в) значне зростання тривалості циклу будівництва об'єкта;

г) суттєве зростання рівня податкових ставок і інших умов оподаткування інвестиційної і відповідної операційної діяльності.

4. Ознакою реального проекту з інвестиційної програми підприємства у ході його реалізації є:

а) суттєве зростання рівня податкових ставок і інших умов оподаткування інвестиційної і відповідної операційної діяльності;

б) продаж частково реалізованого проекту в формі об'єкта незавершеного будівництва;

в) роздільний продаж окремих видів активів нереалізованого інвестиційного проекту.

г) продаж інвестиційного проекту на стадії початку його експлуатації в формі

цілісного майнового комплексу.

5. Зміст процесу управління реалізацією реального інвестиційного проекту передбачає:

а) розробка технологічного процесу виробництва продукції;

б) аналіз господарської діяльності підприємства;

в) розробка капітального бюджету за проектом;

г) планування фінансової діяльності підприємства.

6. Визначає взаємозв'язок витрат і доходів за різних рівнів виробництва (продажу):

а) точка беззбитковості;

б) індекс безпеки за обсягом виробництва (продажу);

в) індекс безпеки за ціною;

г) індекс безпеки за витратами.

7. Методи, що використовують для оцінки проектів терміном більше року, мають назву:

а) статичні;

б) динамічні;

в) кореляційні;

г) не наведено вірної відповіді.

8. Час від першої затрати до останньої вигоди проекту відображає розвиток проекту, а також роботи, що проводяться на різних стадіях підготовки, реалізації й експлуатації проекту, має назву:

а) проект;

б) інвестиційний проект;

в) життєвий цикл проекту;

г) ідентифікація проекту.

Тема. 10 Україна в міжнародних інвестиційних процесах

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання:

1. Інвестиційний клімат в Україні та її місце у світових рейтингах
2. Регулювання іноземної інвестиційної діяльності в Україні
3. Пріоритетні напрями реалізації інвестиційних програм розвитку виробничої сфери економіки України
4. Перспективи поліпшення інвестиційного клімату України в умовах асоціації з ЄС і співробітництва з ЄврАзЕС

Питання до самоперевірки

1. Яке місце займає Україна у рейтингах глобального індексу конкурентоспроможності ВЕФ? Охарактеризуйте, за якими складовими цього індексу Україна перебуває на низькому рівні, а також на відносно високому рівні?
2. Яке місце займає Україна за індексом сприйняття корупції, індексом економічних свобод та показником інвестиційної свободи?
3. Як оцінюється така складова інвестиційного клімату України, як соціальний розвиток країни? Яке місце займає Україна в рейтингах індексу людського розвитку, ВНД (ВВП) на душу населення, найщасливіших країн світу і довготривалістю життя?
4. Охарактеризуйте рейтинг України серед країн світу за розміром ВНД (ВВП) на душу населення. Які передумови створення середнього класу в Україні?
5. Як оцінюються умови ведення бізнесу в Україні? Чи доступний нинішній Україні прискорений розвиток через швидке нарощування капіталу і нову індустріалізацію?
6. Як оцінюється інвестиційна привабливість галузей промисловості України? Які існують проблеми розвитку інвестиційної діяльності у виробничому секторі економіки України?
7. Як здійснюється регулювання і які основні складові нормативно- правової бази регулювання іноземної інвестиційної діяльності в Україні?
9. Які види, форми вкладення і захист іноземних інвестицій визначені законодавством України? Як здійснюється реєстрація іноземних інвестицій?
10. Які основні державні органи і організації здійснюють регулювання інвестиційної діяльності в Україні? Які основні регулюючі функції вони виконують?
11. Як визначаються пріоритетні напрями реалізації державних інвестиційних програм розвитку виробничої сфери економіки України?

Тестові завдання з теми

1. Яку складову глобального індексу конкурентоспроможності ВЕФ визначають одним із головних конкурентних недоліків України:
 - а) охорона здоров'я;
 - б) інфраструктура;
 - в) технологічна готовність;
 - г) ефективність ринку праці.
2. Одним із головних конкурентних недоліків України за значеннями складових глобального індексу конкурентоспроможності ВЕФ є:
 - а) якість державних інститутів;
 - б) забезпеченість кредитами фізичних осіб;
 - в) якість охорони здоров'я;
 - г) рівень розвитку економіки.
3. До середнього класу за методикою ПРООН відносять:
 - а) осіб, що мають автомобіль;
 - б) осіб, що витрачають від 10 до 100 дол. на добу;
 - в) осіб, що витрачають не менше 500 дол. на сім'ю;
 - г) осіб, які роблять інвестиції в майбутнє.
4. За якими складовими інтегрального індексу людського розвитку ПРООН Україна має найбільше відставання:
 - а) індекс знань; б) індекс розвиненості фінансового ринку; в) індекс якості життя; г) індекс нерівності суспільства.
5. Причиною наднизької віддачі на капітал української економіки є:
 - а) поєднання низьких доходів населення з нерозвиненістю фондових ринків;
 - б) поєднання низької якості інституцій з низькою енергоефективністю і наявністю збиткових галузей;
 - в) поєднання недосконалого законодавства з надконцентрацією капіталу в руках олігархів;
 - г) поєднання залежності від імпортних енергоносіїв із превалюванням низькотехнологічного експорту.
6. Для підвищення інвестиційної привабливості регіону місцева влада повинна:
 - а) виступити з ініціативою проведення в регіоні світових першостей з популярних видів спорту; б) виступити з ініціативою перекваліфікації кадрів регіону відповідно до потреб експортоорієнтованої економіки;
 - в) зібрати бізнес-пропозиції з торгово-економічних місій іноземних країн і проінформувати підприємницькі кола регіону;
 - г) розробити середньострокові інвестиційні програми і бізнес-плани.
7. Проблемою розвитку інвестиційної діяльності у виробничому секторі економіки України є:
 - а) невизначеність довгострокових цілей і стратегій розвитку;
 - б) відсутність кваліфікованих кадрів, спроможних працювати з сучасними технологіями; в) відсутність бажання у приватних власників колишніх державних підприємств займатись виробничою діяльністю;
 - г) відсутність ліквідних активів.

8. Підприємство з іноземними інвестиціями в Україні – це:

а) підприємство, іноземна інвестиція в статутному фонді якого становить не менше 10 %;

б) підприємство, яке має філії у двох або більше країнах;

в) підприємство, в якому одним із співзасновників виступає іноземна особа;

г) підприємство, яке користується іноземною інвестицією, без встановлення її на баланс.

9. До видів вкладення іноземних інвестицій в Україні відносяться:

а) валюта України;

б) нерухоме майно та пов'язані з ним майнові права;

в) право на отримання прибутку в майбутньому;

г) право на репатріацію прибутків та інших видів доходів.

10. Формами вкладення іноземних інвестицій в Україні є:

а) права інтелектуальної власності;

б) пайова участь у підприємствах;

в) господарські товариства, засновані на власності об'єднань громадян;

г) права на здійснення господарської діяльності.

Література: [15,18,24,25,29,32].

Індивідуальні завдання

Кожен студент повинен підготувати та захистити реферат та виконати контрольну роботу. Теми рефератів, підготовлених студентами однієї групи не повинні повторюватись.

Орієнтовна тематика рефератів і тем наукових статей

1. Роль міжнародних інвестицій в сучасному розвитку.
2. Іноземні інвестиції як економічна категорія.
3. Прямі іноземні інвестиції та їх компоненти.
4. Земельне питання в міжнародній інвестиційній діяльності.
5. Портфельні іноземні інвестиції.
6. Взаємозв'язок іноземних інвестицій з базовими економічними параметрами.
7. Хеджування в міжнародній інвестиційній діяльності.
8. Суверенні фонди: суть та джерела походження.
9. Застосування франчайзингу в міжнародному інвестуванні.
10. Іноземні інвестиції та конкуренція.
11. Іноземні інвестиції та інфляція.
12. Іноземні інвестиції та валютний курс.
13. Іноземні інвестиції і процентні ставки.
14. Іноземні інвестиції та експорт.
15. Іноземні інвестиції та приватизація.
16. Тіньова економіка та її вплив на інвестування.
17. Іноземні інвестиції і платіжний баланс.
18. Неакціонерні форми інвестування.
19. Концесії у світовому інвестуванні.
20. Негативні наслідки здійснення іноземного інвестування.
21. Форми здійснення іноземного інвестування в Україні.
22. Міжнародні злиття й поглинання в Україні.
23. Суть вільних економічних зон (ВЕЗ).
24. Діяльність іноземних банків в Україні.
25. Проблеми використання франчайзингу в Україні.
26. Вибір стратегії фінансування інвестиційних проектів в Україні.
27. Проблеми міжнародної конкуренції.
28. Врахування конкуренції у міжнародних угодах.
29. Методи криміналізації та впливу капіталів.
30. Методи протидії поглинанням і види захисту.

Варіанти контрольних робіт

Варіант 1.

1. Роль міжнародних інвестицій в сучасному розвитку.
2. Методи протидії поглинанням і види захисту.
3. Іноземні інвестиції та валютний курс.

Варіант 2.

1. Іноземні інвестиції як економічна категорія.
2. Методи криміналізації та впливу капіталів.
3. Іноземні інвестиції і платіжний баланс.

Варіант 3.

1. Прямі іноземні інвестиції та їх компоненти.
2. Земельне питання в міжнародній інвестиційній діяльності.
3. Врахування конкуренції у міжнародних угодах

Варіант 4.

1. Портфельні іноземні інвестиції.
2. Взаємозв'язок іноземних інвестицій з базовими економічними параметрами.
3. Хеджування в міжнародній інвестиційній діяльності.

Варіант 5.

1. Суверенні фонди: суть та джерела походження.
2. Застосування франчайзингу в міжнародному інвестуванні.
3. Іноземні інвестиції та конкуренція.

Варіант 6.

1. Іноземні інвестиції та інфляція.
2. Проблеми міжнародної конкуренції.
3. Іноземні інвестиції і процентні ставки.

Варіант 7.

1. Іноземні інвестиції та експорт.
2. Неакціонерні форми інвестування.
3. Тіньова економіка та її вплив на інвестування.

Варіант 8.

1. Іноземні інвестиції та приватизація.
2. Концесії у світовому інвестуванні.
3. Негативні наслідки здійснення іноземного інвестування.

Варіант 9.

1. Форми здійснення іноземного інвестування в Україні.
2. Міжнародні злиття й поглинання в Україні.
3. Суть вільних економічних зон (ВЕЗ).

Варіант 10.

1. Діяльність іноземних банків в Україні.
2. Проблеми використання франчайзингу в Україні.
3. Вибір стратегії фінансування інвестиційних проектів в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-XII від 18 вересня 1991 року з ост. змінами відпов. N 5492-VI ([5492-17](#)) від 20.11.2012 [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
4. Закон України “Про інноваційну діяльність” (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
5. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від від 05.07.2012 № 5080-VI [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
6. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» від 06.09.2012 № 5205-VI [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
7. Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 10.09.1991 № 1540а-XII [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
8. Закон України «[Про режим іноземного інвестування](#)» від 19.03.1996 № 93/96-ВР. Редакція від 25.06.2016 [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
9. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
10. Закон України «Про холдингові компанії в Україні» від 15.03.2006 № 3528-IV. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
11. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

12. Постанова КМУ «Питання підготовки та відбору інвестиційних проектів, для реалізації яких у реальному секторі економіки надається державна підтримка» від 13.09.2010 № 860. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

13. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи інвестиційних проектів Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок від 09.06.2011 № 701. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

Основна:

14. Адамик В. В. Міжнародна інвестиційна та інноваційна діяльність: теоретичні та прикладні аспекти [Текст] : навч. посіб. / В. В. Адамик ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Тернопіль ; Львів : Крок, 2014. - 238 с.

15. Гриньов А. В. Міжнародна інноваційно-інвестиційна діяльність України. Вектор розвитку : [монографія] / А. В. Гриньов [и др.] ; Харківський національний автомобільно-дорожній ун-т. - Х. : ХНАДУ, 2008. - 208 с.

16. Інвестиційний менеджмент : [підручник] / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда, Ю. М. Великий. - Х. : ІНЖЕК, 2011. - 544 с.

17. Матюшенко І. Ю. Іноземні інвестиції : [навч. посібн.] / І. Ю. Матюшенко, В. П. Божко. - К. : Професіонал, 2005. - 336 с.

18. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України) : [навч. посібн.] / І. Ю. Матюшенко. - Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. - 396 с.

19. Матюшенко І. Ю. Іноземні інвестиції в підприємницькій діяльності України : [монографія] / І. Ю. Матюшенко, В. М. Дмитрієв, О. В. Азаренкова. - Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. - 184 с.

20. Міжнародна інвестиційна діяльність : [навч.-метод. посібник] / Л. В. Руденко [та ін.] ; заг. ред. Л. В. Руденко ; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2008. - 168 с.

21. Міжнародна інвестиційна діяльність (з основами технічного аналізу) : [навч. посібник] / І. Л. Сазонець [и др.] ; Гуманітарний ун-т "Запорізький ін-т держ. та муніципального управління". - Запоріжжя : ГУ "ЗІДМУ", 2004. - 252 с.
22. Міжнародна інвестиційна діяльність [підручник] / Д. Г. Лук'яненко [та ін.] ; ред. Д. Г. Лук'яненко ; Київський національний економічний ун-т. -К. : КНЕУ, 2003. - 387 с.
23. Мельник В. В. Міжнародна інвестиційна діяльність : [навч. посібник] / В. В. Мельник, В. В. Козюк ; Тернопільська академія народного господарства. - Т. : Карт-бланш, 2003. - 249 с.
24. Сазонець І.Л. Інвестування: міжнародний аспект: навчальний посібник / І.Л. Сазонець, В.А. Федорова. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 272 с.
25. Сазонець І.Л. Міжнародна інвестиційна діяльність: підручник / І.Л. Сазонець, О. А. Джусов, О. М. Сазонець. - К.: Центр навчальної літератури, 2007. - 304 с.
26. ФМКВ

Додаткова:

26. Дука А. П. Інвестування. Теорія та практика інвестиційної діяльності : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.] /А.П. Дука - 2-ге вид. - К. : Каравела, 2012.
27. Крупка М. І. Інвестування : навчальний посібник / М. І. Крупка, Д. В. Ванькович, Н. Б. Демчишак та інші - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. - 376 с.
28. Омелянович Л.О. Інвестування: підручник / Л.О. Омелянович — К.: 2012.
29. Пехник А.В. Іноземні інвестиції в економіку України: навчальний посібник / А.В. Пехник. - К.: Знання, 2007. - 335 с.
30. Підхомний О.М. Управління інвестиційними процесами на фінансових ринках: навчальний посібник / О. М. Підхомний. - К.: Кондор, 2007. - 184 с.
31. Польшаков В.І. Інвестиційний менеджмент: навчальний посібник / В.І. Польшаков, Н.В. Ткаленко. - К.: Кондор, 2009. - 172 с.
32. Портфельне інвестування: навчальний посібник / А.А. Пересада, О.Г. Шевченко, Ю.М. Коваленко, С.В. Урванцева. - К.: КНЕУ, 2004. - 408 с.

— 278 с.

33. Руденко Л.В. Міжнародна інвестиційна діяльність: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни/ За ред. Л.В. Руденко. - К.: КНЕУ, 2008. - 168 с.